

Verbind je buurt!: impuls aan sociale
verbinding in provincie Gelderland

"Gelukkig kijken mensen nog steeds naar elkaar om"

Van een fietsmaatjesproject om er samen op uit te gaan tot samen met de buurt een moestuin verzorgen om ontmoeting mogelijk te maken, Verbind je buurt! geeft een extra impuls aan de sociale verbinding tussen mensen in Gelderse dorpen, buurten en wijken. Verantwoordelijk gedeputeerde Peter van 't Hoog is trots op de projecten die mogelijk zijn gemaakt door deze samenwerking van het Oranje Fonds en de provincie Gelderland. "Leefbaarheid is niet iets wat je als overheid kunt regelen, dat moeten we samen doen."

Voor Peter van 't Hoog, sinds juni 2019 namens de ChristenUnie gedeputeerde bij de provincie Gelderland, is de lijst met zijn beleidsterreinen nogal lang: water, recreatie, toerisme, ondermijning en weerbare overheid, gebiedsontwikkeling, het programma Vrijheid en het projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard – om er maar een paar te noemen. Wat hij misschien wel als zijn belangrijkste taak beschouwt, is het bevorderen van leefbaarheid en inclusiviteit. Dat doet de provincie vooral door het ondersteunen van initiatieven van Gelderlanders om de 'sociale cohesie in hun eigen stad, dorp of buurt te versterken' – zorgen dat mensen met elkaar verbonden zijn en blijven. En die initiatieven zijn er volop, van straatbarbecues tot plannen voor de herinrichting van een dorpsplein.

Andersom

Vaak is de overheid bij die initiatieven helemaal niet nodig en kunnen de mensen het prima zelf regelen, als ze maar een financieel duwtje in de goede richting krijgen. In andere gevallen zitten de initiatiefnemers vooral met praktische vragen: bij welk loket moeten we ons melden om dit gedaan

"Corona en de bijhorende lockdowns hebben de onderlinge verbinding bepaald niet gemakkelijker gemaakt"

Vlnr: Gedeputeerde Peter van 't Hoog, Loes van der Meulen, initiatiefneemster van De Blauwe Tomaat, vrijwilliger Robbert Lassche en Oranje Fonds-directeur Sandra Jetten.

"Het aardige van projecten rond leefbaarheid is dat de overheid juist participeert bij burgerinitiatieven"

te krijgen? "De provincie zit zelf ook boordevol plannen en probeert die op allerlei niveaus te realiseren. Vaak wordt geprobeerd ook de burger bij dat proces te betrekken, al is het maar voor het draagvlak," zegt Van 't Hoog. "Het aardige van de projecten rond leefbaarheid is dat het daarbij andersom gaat: de overheid participeert bij burgerinitiatieven. En dan zie je hoeveel mensen moeite willen doen om het samenleven in hun directe omgeving te verbeteren."

Praktische hulpvragen

In Gelderland bestonden al jaren diverse clubjes en organisaties die zich, al dan niet gesubsidieerd, inspinnen voor het wel en wee van hun doelgroep. In een poging wat coördinatie aan te brengen in die lappendeken van goede wil heeft de provincie een aantal jaar geleden de Leefbaarheidsalliantie Gelderland opgericht, een 'ondersteuning voor initiatieven van actieve burgers'. Vier organisaties participeren in de alliantie: Plattelandsjongeren Gelderland, Spectrum, Zorgbelang Inclusief en de Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen. Dankzij hun fijnmazige netwerk in de provincie komen verzoeken om raad en daad snel op de juiste plek terecht. Van 't Hoog: "Vaak gaat het om praktische hulpvragen: hoe werf ik vrijwilligers, hoe richt ik een stichting op? Belangrijk is daarbij dat het gaat om steun op maat. Dat kan in de vorm van advies zijn, maar de leiding blijft nadrukkelijk altijd bij de initiatiefnemers liggen. Soms gaat het ook gewoon om geld en is er een financieel zetje nodig. Daarvoor is er nu het samenwerkingsfonds van provincie en Oranje Fonds: Verbind je buurt!" ➡

Welkom contactmoment

Een mooi voorbeeld van de manier waarop lokale initiatieven met dit fonds worden ondersteund, is het project De Blauwe Tomaat in Arnhem. De vraag kwam of een tuk-tuk beschikbaar kon worden gesteld om dienst te doen als een rijdend groentewinkeltje. Die winkel zou dan worden gerund door vrijwilligers met, zoals dat heet, een afstand tot de arbeidsmarkt en door bijvoorbeeld nieuwkomers in Nederland, mensen die net hun verblijfsvergunning hebben gekregen en de taal nog moeten leren. Zij gaan nu met hun groenten langs bij allerlei zorginstellingen, zodat de bewoners een contactmoment, een praatje en een loopje hebben. Van 't Hoog: "Zo zorgt De Blauwe Tomaat aan twee kanten voor verbinding, dat is precies wat we graag ondersteunen."

"Mensen zijn eigenwijs, gelukkig maar, en worden dan creatief"

Druk op voorzieningen

Corona en de bijhorende lockdowns hebben de onderlinge verbinding bepaald niet gemakkelijker gemaakt. Buurthuizen en andere plekken voor sociaal contact moesten gesloten blijven, wat velen hun wekelijkse verzetje kostte. Bovendien legt de trend naar maatschappelijke schaalvergroting – het samenvoegen van dienstverlening – extra druk op de voorzieningen in met name kleine kernen, die met steeds meer moeite in stand kunnen worden gehouden. Toch zag Van 't Hoog verrassend veel kleinschalige initiatieven ontstaan, juist in coronatijd. "Mensen zijn eigenwijs, gelukkig maar, en worden dan creatief. Als er geen markt kan worden gehouden, dan gaat iemand gewoon pannenkoeken staan bakken voor de deur van een verzorgingshuis – we hebben van alles langs zien

SAMENWERKINGSFONDS VERBIND JE BUURT!

De Provincie Gelderland subsidieert het fonds Verbind je buurt! met 1 miljoen euro per jaar, het Oranje Fonds legt eenzelfde bedrag in. Het samenwerkingsfonds steunt Gelderse initiatieven die zich richten op het verbinden van mensen, zodat zij zo veel mogelijk kunnen meedoen in onze samenleving. Voorbeelden van initiatieven die in aanmerking komen, zijn: nieuwe ontmoetingsactiviteiten in een huiskamer, dorpshuis of inloophuis, een maatjesinitiatief voor kinderen in kwetsbare gezinnen, vrijwillige vervoersdienst voor plattelandsouderen, schuldhulpondersteuning of een buurtvereniging die samen met de buurt een groene moestuin begint. De inzet van vrijwilligers is daarbij essentieel.

Het initiatief 'Verbind je buurt!' bestaat nu ruim een jaar en na elke jaargang wordt de samenwerking geëvalueerd. Van 't Hoog: "De cijfers van het eerste jaar zijn net binnen en we hebben wel 83 projecten kunnen ondersteunen, de pot is vrijwel leeg gegaan. De samenwerking is ons goed bevallen, wij willen er graag nog wat jaartjes aan vastknopen."

komen. In diverse opzichten mag de maatschappij zich verharderen, maar mensen kijken gelukkig nog steeds naar elkaar om."

Zelf vormgeven

Naast leefbaarheid is ook inclusie een belangrijk speerpunt in het provinciale beleid: iedereen moet volwaardig mee kunnen doen aan de samenleving, niet gehinderd door beperking, aard, afkomst, geloofsovertuiging, leeftijd of wat dan ook. Soms kan een initiatief dat precies dat doel nastreeft, stuiten op praktische bezwaren, want

voor lokale plannen is ook altijd de medewerking van de betreffende gemeente nodig. Los van het Samenwerkingsfonds Verbind je buurt! is de zogenaamde Dorpendeal in het leven geroepen, om de drie niveaus – buurt of wijk, gemeente en provincie – aan elkaar te verbinden. Een fraai voorbeeld daarvan komt uit Ermelo-West, waar een actieve wijkvereniging van deur tot deur was gegaan om de behoeften te inventariseren. Wat bleek? In de wijk ontbrak een goede ruimte om bij elkaar te komen voor gezelligheidsactiviteiten, zoals samen maaltijden bereiden. Er was wel een oude

sporthal, maar die stond op het punt om tegen de vlakte te gaan. Daarnaast had de kerk een plan om een ruimte bij te bouwen, maar die zou alleen op de zondag worden gebruikt en de kerkenraad vroeg zich af of dat dan wel de moeite waard zou zijn. Dankzij de Dorpendeal kon met inzet en financiële steun van zowel provincie als gemeente de puzzel worden gelegd: bij de kerk werd een nieuwe zaal gebouwd, die doordeweeks door de wijkvereniging kon worden gebruikt. Van 't Hoog: "Ook in Rekken, een dorpje in de gemeente Berkelland in de Achterhoek, speelde iets dergelijks. Een horeca- ➤

TEXTIELATELIER FOENIX: EEN TWEEDE LEVEN VOOR AL UW STOFFEN

De Apeldoornse kringlooporganisatie Foenix werkt aan een duurzame en betrokken samenleving. Ze geven werk aan mensen uit allerlei hoeken: er zijn statushouders, mensen met taakstraffen, met een burn-out, mensen die willen herstellen van gedoe op het werk, heel divers. Een van de laatste projecten is het Textielatelier, waar ze van banners tassen maken en van afgeschreven dekbedden nieuwe kussens. Ze proberen er daarbij voor te zorgen dat ze zo min mogelijk afval genereren. "Het werk is erg afwisselend en het concept ontwikkelt zich nog steeds," vertelt vrijwilligster Francy (62). "We maken mooie dingen van al het materiaal dat binnenkomt. Er zijn hier stoffen in overvloed, het is erg zinvol die een tweede leven te geven. Zo maken we mensen ook bewust van onze consumptiemaatschappij." Het initiatief is door het Oranje Fonds ondersteund met een bijdrage vanuit Verbind je buurt!

"Leefbaarheid is niet iets wat je als overheid kunt regelen, dat moeten we als mensen samen doen"

faciliteit, die een belangrijke sociale functie had in het dorp, dreigde te verdwijnen en ook het plaatselijke kerkgebouw verloor zijn functie. Actieve dorpsbewoners hebben toen, onder begeleiding van provincie en gemeente, een dorpscoöperatie opgericht, de eerste in Gelderland. Zij hebben geregeld dat het horecaperceel deels beschikbaar kwam voor woningbouw, de kerk werd een dorps huis en het café bleef, in kleinere opzet, behouden voor het dorp. Een mooi voorbeeld hoe we mensen in staat hebben kunnen stellen hun eigen dorp vorm te geven."

Schoonheid

Inwoners van Gelderland mochten zich tijdens de coronalockdowns gelukkig prijzen in zo'n mooie provincie te wonen, waar de schoonheid van het platteland overal om de hoek ligt. Van het rivierenland in het westen tot het coulisselandschap in de Achterhoek, met meer naar het noorden de uitgestrekte bossen van de Veluwe en natuurlijk de voormalige Zuiderzeekust. Ook Peter van 't Hoog maakte van de nood een deugd en trok er in coronatijden met zijn vrouw op uit met de fiets. Niet voor een onschuldige fietstochtje, maar met een ambitieus plan. "Ik had me voorgenomen om alle ANWB-knooppunten in de provincie langs te fietsen, maar ik had me niet gerealiseerd hoeveel dat er waren: wel 1500! Gelukkig is mijn vrouw een echte doorzetter, in mijn eentje was het me vast niet gelukt. We hebben het precies in een jaar gered, het laatste knooppunt passeerden we op oudejaarsdag."

Fietsmaatjes koppelt vrijwilligers aan gasten die niet meer zelfstandig kunnen fietsen zodat ze op de duofiets toch nog hun geliefde fietstochten kunnen maken.

Fietsmaatjes

Dat Gelderland ons mooie streken levert, zoals de toeristische slogan luidt, daar kan echter niet iedereen van meegenieten. Om toch mogelijk te maken dat iedereen die dat wil met de fiets het mooie landschap kan beleven, ook als dat door een beperking niet (meer) zelfstandig gaat, is er in Montferland de stichting Fietsmaatjes. 'Fietsmaatjes is bedoeld voor iedereen die graag buiten komt, in beweging is en houdt van sociaal contact', staat er op de website. Die koppelt vrijwilligers aan mensen die graag op een duo-fiets een ritje willen

maken, zodat ze kunnen genieten van een prachtige rit langs bijvoorbeeld 's-Heerenberg. Uit geld dat door het Oranje Fonds en 'Verbind je buurt!' beschikbaar werd gesteld, konden twee fietsen worden gekocht, met elektrische trapondersteuning. Van 't Hoog: "Dat is precies waarom we dit doen: verbinding, sociaal contact, het leven van je medemens een stukje mooier maken. Leefbaarheid is uiteindelijk niet iets wat je als overheid kunt regelen, dat moeten we als mensen samen doen. Gelukkig gebeurt dat in Gelderland volop. Het is mooi dat 'Verbind je buurt!' en het Oranje Fonds daaraan bijdragen." ●